

EUROPEISKA CENTRALBANKEN

EUROPEISKA CENTRALBANKEN

EUROPEISKA CENTRALBANKEN

EUROPEISKA CENTRALBANKEN

|| FÖRORD ||

Nu när vi har euron i våra fickor har Europeiska centralbanken (ECB) blivit en del av vardagen för mer än 300 miljoner människor i Europa. Den nya valutan fyller i huvudsak tre klassiska funktioner: som betalningsmedel, värdeenheter och beräkningsenhet, men euron innebär dock mycket mer än så.

När tredje etappen av Ekonomiska och monetära unionen inleddes den 1 januari 1999 började ett nytt kapitel i den europeiska integrationens historia. Under de tre år som följde var det i huvudsak bankanställda och finansmarknadernas aktörer som kunde använda sig av den nya europeiska valutan. När sedlarna och mynten i euro sattes i omlopp den 1 januari 2002 blev dock alla medvetna om de stora förändringarna.

Hittills är euron den mest konkreta symbolen för en gemensam "europeisk identitet" och naturligtvis påverkar detta den ekonomiska utvecklingen i hela euroområdet.

Allt det här är en följd av djärva och framsynta politiska beslut och dessa ledde även till att ECB grundades. De nationella centralbankerna i de 12 länderna i euroområdet utgör tillsammans med ECB en enhet som kallas Eurosystemet, vars främsta mål är att upprätthålla prisstabiliteten i euroområdet.

ECB, som utgör kärnan för denna enhet, lägger stor vikt vid att kommunikationen med allmänheten fungerar effektivt. Vi vill förklara vilka mål vi har, hur vi uppnår dem och vilka utmaningar vi står inför. Det är faktiskt en utmaning i sig att försöka förmedla ett budskap när man har att göra med många kulturer, språk och traditioner. När allt kommer omkring måste vi se till att befolkningen i ett område som sträcker sig över hela kontinenten, från polcirkeln till Medelhavet, förstår vad vi gör. Vi försöker därför stå fast vid principerna om öppenhet och insyn och ge allmänheten den information som ligger till grund för ECB:s beslut i all vår kommunikation.

Denna broschyr ger information om euron och om ECB:s och Eurosystemets verksamhet. Den är en del av våra ansträngningar att ge allmänheten lättillgänglig information och jag tror att den är ett steg i rätt riktning.

Frankfurt am Main, september 2002

Willem F. Duisenberg
Ordförande i Europeiska centralbanken

1
| EURON Europas nya valuta 7 |

2
| HÖRNSTEN Europeiska centralbanken 11 |

3
| STRUKTUR Eurosystemet 17 |

4
| STABILITET Stabila priser 23 |

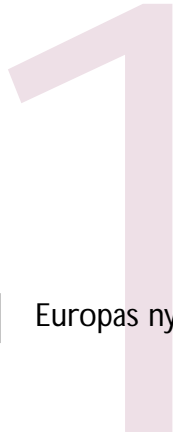
5
| OBEROENDE ECB:s ställning 27 |

6
| ÖPPENHET Trovärdighet och ansvarighet 31 |

7
| VERKTYGSLÅDA Strategi och instrument 35 |

| ORDLISTA Förklaring av nyckelord 41 |

EURON | Europas nya valuta

Sedan den 1 januari 1999 har Europa en ny valuta, euron. Då ersatte euron de nationella valutorna i elva länder: Belgien, Tyskland, Spanien, Frankrike, Irland, Italien, Luxemburg, Nederländerna, Österrike, Portugal och Finland. Den 1 januari 2001 ersatte den också Greklands nationella valuta. Dessa tolv länder kallas gemensamt för euroområdet. Tre av Europeiska unionens (EU) medlemsstater har ännu inte infört euron: Danmark, Sverige och Storbritannien.

Införandet av den gemensamma valutan för mer än 300 miljoner europeiska medborgare innebär stora fördelar för såväl konsumenter som företag. Det förenklar handeln med både varor och tjänster mellan de deltagande länderna och stärker på så sätt den gemensamma marknaden inom Europeiska unionen. För import- och exportföretag begränsas valutakursriskerna till handel med länder utanför euroområdet.

Även resande har fördelar av systemet. Efter att sedlar och mynt i euro infördes den 1 januari 2002 behöver man inte växla pengar eller betala växlingsavgifter när man reser inom euroområdet. När man använder samma valuta i tolv länder kan man dessutom göra direkta prisjämförelser. Allt detta borde öka konkurrensen över gränserna och välståndet inom hela euroområdet.

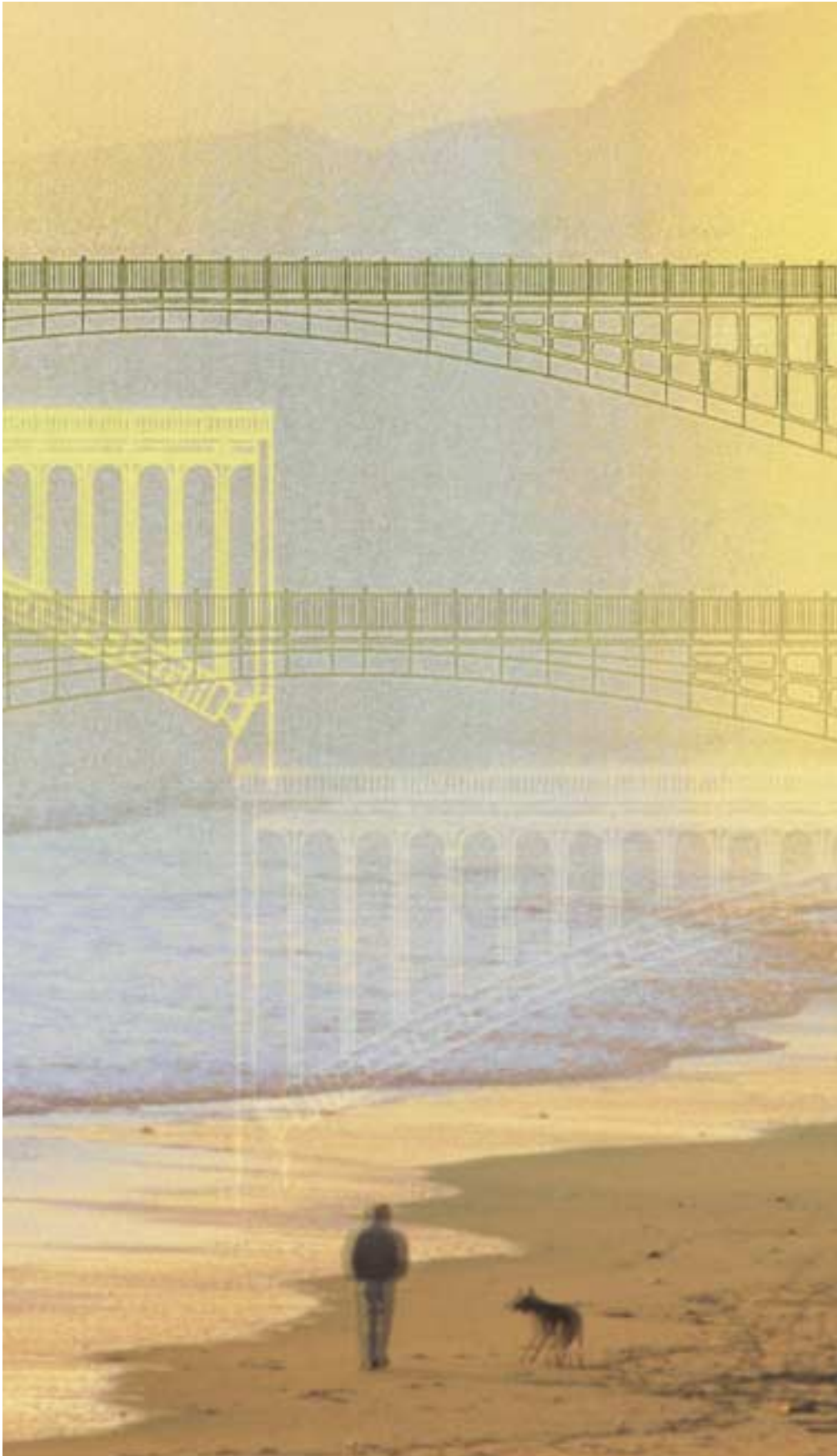
Det är meningen att euron skall vara minst lika stabil som någon av de gamla valutorna i euroområdet. Det är Europeiska centralbankens (ECB) uppgift att se till att man kan köpa ungefär lika mycket varor och tjänster för 1 000 euro nästa år som idag, dvs. att bevara prisstabiliteten i hela euroområdet. För att uppnå detta samarbetar ECB och de nationella centralbankerna i euroområdet för att verka för en stabilitetsorienterad penningpolitik. Regeringarna har naturligtvis också en viktig uppgift nämligen att upprätthålla prisstabilitet genom att föra en sund skatte- och utgiftspolitik. Arbetsmarknadens parter bidrar också till detta genom att visa återhållsamhet.

De länder som önskar införa den gemensamma valutan måste uppfylla ett antal ekonomiska kriterier: låg inflation, sunda offentliga finanser, låga räntor och stabila växelkurser. De måste även garantera politiskt oberoende för centralbankerna. När dessa konvergenskriterier, de s.k. Maastrichtkriterierna, uppfylldes lades en stabil grund för den nya valutan innan den infördes.

Den 1 januari 2002 togs sedlar och mynt i euro i bruk. Med ett logistiskt förfarande utan motstycke både vad gäller omfattning och komplexitet ersattes de nationella sedlarna och mynten med flera miljarder sedlar och mynt i euro. Hela operationen avslutades på mindre än två månader. De nationella centralbankerna i euroområdet kommer emellertid fortfarande att ta emot gamla sedlar, och i vissa fall även mynt, under en tid framåt.

ÖÅTERKALLELIGEN LÅSTA VÄXELKURSER

1 euro =	40,3399	belgiska franc
	1,95583	tyska mark
	340,750	grekiska drakmer
	166,386	spanska pesetas
	6,55957	franska franc
	0,787564	irländska pund
	1 936,27	italienska lira
	40,3399	luxemburgska franc
	2,20371	nederländska floriner
	13,7603	österrikiska schilling
	200,482	portugisiska escudos
	5,94573	finska mark

2 | HÖRNSTEN | Europeiska centralbanken

Europeiska centralbanken (ECB) vakar över prisstabiliteten i euroområdet. Banken upprättades den 1 juni 1998 och är därmed en av världens yngsta centralbanker. Den har ärvt förtroendet och expertisen av alla euroområdets nationella centralbanker som tillsammans med ECB genomför den stabilitetsorienterade penningpolitiken för euroområdet.

Den rättsliga basen för ECB och Europeiska centralbankssystemet (ECBS) är Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen. Enligt detta fördrag består ECBS av ECB och de nationella centralbankerna i alla EU:s 15 medlemsstater. Stadgan för Europeiska centralbankssystemet och Europeiska centralbanken är bifogad fördraget som ett protokoll.

Vid ECB i Frankfurt am Main, Tyskland, arbetar ungefär 1100 anställda (augusti 2002). De kommer från alla EU:s 15 medlemsländer och har ett nära samarbete med de anställda vid de nationella centralbankerna för att förbereda och verkställa besluten av bankens beslutande organ.

Det högsta beslutande organet vid ECB är ECB-rådet. Det består av direktionens sex ledamöter och de tolv nationella centralbankscheferna i euroområdet. ECB:s ordförande leder både rådet och direktionen.

Rådets viktigaste uppgift är att utforma penningpolitiken för euroområdet. Det har särskilt befogenhet att bestämma vilka räntor som gäller när affärsbanker skall skaffa sig likviditet (pengar) från respektive centralbank. På det sättet har rådet indirekt inflytande över de räntor som gäller i alla ekonomiska sektorer i euroområdet samt över de räntor som affärsbankerna tar ut av sina kunder för lån och de räntor sparare får på sina insättningar.

ECB-rådet

Bakre raden (från vänster till höger):

Vítor Constâncio, Banco de Portugal; **Jean-Claude Trichet**, Banque de France; **Nicholas C. Garganas**, Bank of Greece; **Guy Quaden**, Nationale Bank van België/Banque Nationale de Belgique; **Matti Vanhala**, Finlands Bank; **Klaus Liebscher**, Oesterreichische Nationalbank; **Ernst Welteke**, Deutsche Bundesbank; **Yves Mersch**, Banque centrale du Luxembourg; **John Hurley**, Central Bank of Ireland; **Jaime Caruana**, Banco de España; **Antonio Fazio**, Banca d'Italia; **Nout Wellink**, De Nederlandsche Bank

Främre raden (från vänster till höger):

Tommaso Padoa-Schioppa, direktionen; **Otmar Issing**, direktionen; **Lucas D. Papademos**, vice ordförande; **Willem F. Duisenberg**, ordförande; **Sirkka Härmäläinen**, direktionen; **Eugenio Domingo Solans**, direktionen

ECB:s direktion består av ordföranden, vice ordföranden och fyra andra ledamöter. De utses genom överenskommelse mellan stats- eller regeringscheferna i de tolv länder som utgör euroområdet.

Direktionen har ansvar för att genomföra penningpolitiken så som den utformats av ECB-rådet och ger de nationella centralbankerna de nödvändiga instruktionerna i dessa ärenden. Direktionen förbereder också rådets sammanträden och sköter ECB:s löpande arbete.

ECB:s direktion

Bakre raden (från vänster till höger):
Eugenio Domingo Solans, Otmar Issing, Tommaso Padoa-Schioppa

Främre raden (från vänster till höger):
Lucas D. Papademos, vice ordförande; Willem F. Duisenberg,
ordförande; Sirkka Härmäläinen

Det tredje beslutande organet vid ECB är Allmänna rådet. Det består av ECB:s ordförande och vice ordförande samt cheferna för alla de 15 nationella centralbankerna i EU:s medlemsstater. Allmänna rådet bidrar till ECB:s rådgivande och samordnande funktioner och till förberedelserna för en möjlig utvidgning av euroområdet.

Arbetsenheterna inom ECB är generaldirektorat, direktorat och avdelningar. Dessa är underställda de enskilda ledamöterna i direktionen.

Allmänna rådet

Bakre raden (från vänster till höger):

Nicholas C. Garganas, Bank of Greece; **Guy Quaden**, Nationale Bank van België/Banque Nationale de Belgique; **Matti Vanhala**, Finlands Bank; **Klaus Liebscher**, Oesterreichische Nationalbank; **Ernst Welteke**, Deutsche Bundesbank; **Yves Mersch**, Banque centrale du Luxembourg; **Edward A. J. George**, Bank of England; **John Hurley**, Central Bank of Ireland; **Jaime Caruana**, Banco de España; **Nout Wellink**, De Nederlandsche Bank; **Antonio Fazio**, Banca d'Italia

Främre raden (från vänster till höger):

Vitor Constâncio, Banco de Portugal; **Jean-Claude Trichet**, Banque de France; **Lucas D. Papademos**, vice ordförande; **Willem F. Duisenberg**, ordförande; **Bodil Nyboe Andersen**, Danmarks Nationalbank; **Urban Bäckström**, Sveriges riksbank

EUROPEISKA CENTRALBANKSSYSTEMET (ECBS)

Allmänna rådet

EUROPEISKA CENTRALBANKEN (ECB)

ECB-rådet

direktionen

Nationale Bank van België/
Banque Nationale de Belgique

Deutsche Bundesbank

Bank of Greece

Banco de España

Banque de France

Central Bank of Ireland

Banca d'Italia

Banque centrale du
Luxembourg

De Nederlandsche Bank

Oesterreichische Nationalbank

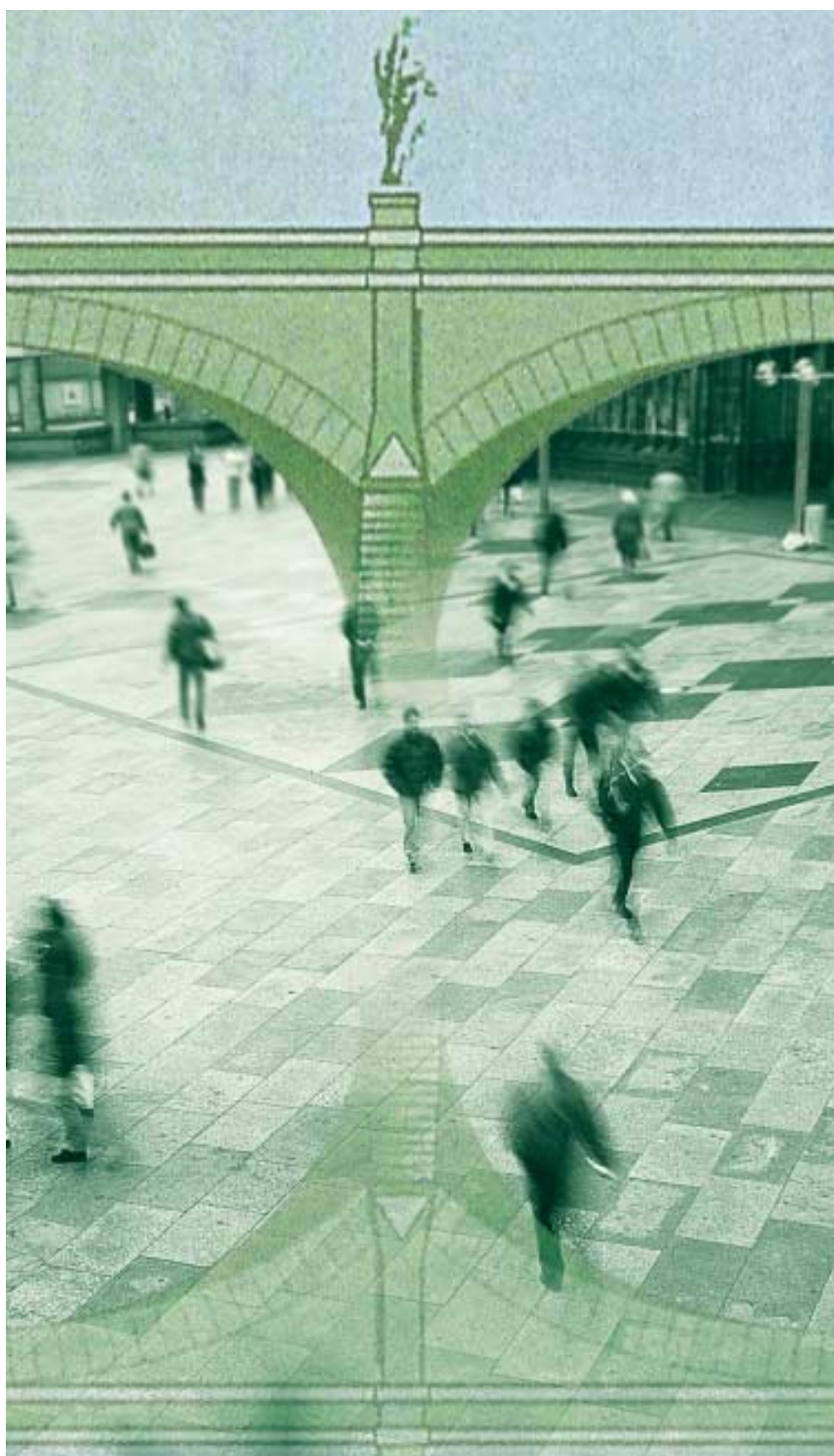
Banco de Portugal

Finlands Bank

Danmarks
Nationalbank

Sveriges riksbank

Bank of England

3

STRUKTUR | Eurosystemet

De tolv nationella centralbankerna i euroområdet och ECB bildar tillsammans Eurosystemet. ECB-rådet valde denna term för att beskriva hur Europeiska centralbankssystemet (ECBS) utför sina uppgifter i euroområdet.

Denna åtskillnad mellan Eurosystemet och ECBS kommer att behöva göras så länge det finns medlemsstater i EU som ännu inte har infört euron.

De nationella centralbankerna i de tre medlemsstater som ännu inte har infört euron (Danmark, Sverige och Storbritannien) deltar inte i några beslut som gäller den gemensamma penningpolitiken för euroområdet. Dessa medlemsstater fortsätter att ha sina egna nationella valutor och bedriver sin egen penningpolitik.

Ett EU-land som vill införa euron vid ett senare tillfälle kan göra det förutsatt att konvergenskriterierna uppfylls. ECB skall uttala sig om konvergensnivån innan ett land tillåts ansluta sig till euroområdet.

Eurosystemet är beroende av ett friktionsfritt fungerande banksystem där de penningpolitiska operationerna kan utföras. I de tolv deltagande länderna finns det upp till 8 000 kreditinstitut (affärsbanker, sparbanker och andra finansinstitut) som kan agera som kanaler vid penningpolitiska transaktioner i syfte att antingen öka eller minska likviditeten i euroområdet.

Det är viktigt för Eurosystemet att banksektorn är både effektiv och stabil. Det är därför naturligt att Eurosystemet noggrant granskar utvecklingen i bank- och finanssektorn i enlighet med Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, trots att de nationella myndigheterna ansvarar för denna övervakning.

Eurosystemets huvuduppgifter är att

- utforma och genomföra penningpolitiken för euroområdet,
- utföra valutatransaktioner samt inneha och förvalta euroländernas officiella valutareserver,
- ge ut sedlar i euroområdet,
- främja väl fungerande betalningssystem.

Övriga uppgifter är att

- samla in de statistikuppgifter som behövs, antingen från de nationella myndigheterna eller direkt från de ekonomiska aktörerna, t.ex. finansinstitut,
- granska utvecklingen inom bank- och finanssektorn,
- främja ett smidigt utbyte av information mellan ECBS och tillsynsmyndigheterna.

EUROPEISKA CENTRALBANKSSYSTEMET

EUROPEISKA
CENTRALBANKEN

NATIONALE BANK
VAN BELGIË/
BANQUE NATIONALE
DE BELGIQUE

DEUTSCHE
BUNDESBANK

BANQUE DE
FRANCE

CENTRAL BANK
OF IRELAND

DE NEDERLANDSCHE
BANK

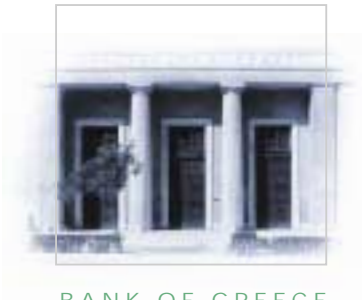
OESTERREICHISCHE
NATIONALBANK

DANMARKS
NATIONALBANK

SVERIGES RIKSBANK

BANK OF GREECE

BANCO DE
ESPAÑA

BANCA D'ITALIA

BANQUE CENTRALE
DU LUXEMBOURG

BANCO DE
PORTUGAL

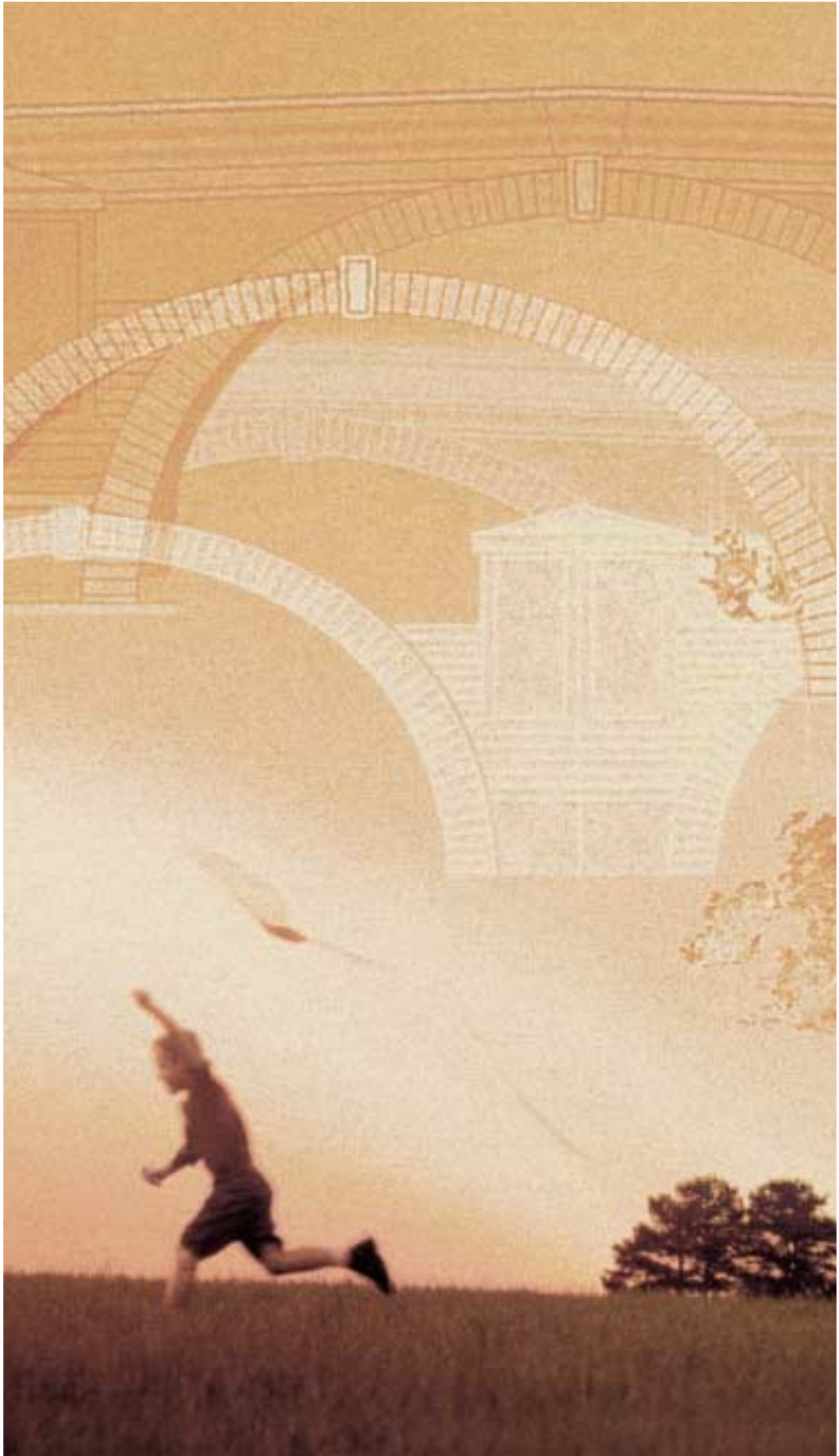

FINLANDS
BANK

EUROSYSTEMET

BANK OF ENGLAND

4

STABILITET | Stabila priser

Huvudmålet för Eurosystemet är att bevara prisstabiliteten i euroområdet och på så sätt försvara eurons köpkraft. Stabila priser är det viktigaste bidrag som penningpolitiken kan ge för att skapa ett gynnsamt ekonomiskt klimat med hög sysselsättning. Inflation och deflation kan bli mycket kostsamt för samhället, både ekonomiskt och socialt.

Utan att åsidosätta huvudmålet att upprätthålla prisstabilitet stöder Eurosystemet också den allmänna ekonomiska politiken i Europeiska gemenskapen och agerar i enlighet med de principer för en öppen marknadsekonomi som fastställts genom Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen.

FÖRDRAGET OM UPPRÄTTANDET AV EUROPEISKA GEMENSKAPEN,
UTDRAG UR ARTIKEL 105

HOVEDMÅLET FOR ESCB ER AT FASTHOLDE PRISSTABILITET.

DAS VORRANGIGE ZIEL DES ESZB IST ES, DIE PREISSTABILITÄT ZU GEWÄHRLEISTEN.

ΠΡΩΤΑΡΧΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ ΤΟΥ ΕΣΚΤ ΕΙΝΑΙ Η ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ ΤΗΣ ΣΤΑΘΕΡΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΤΙΜΩΝ.

THE PRIMARY OBJECTIVE OF THE ESCB SHALL BE TO MAINTAIN PRICE STABILITY.

EL OBJETIVO PRINCIPAL DEL SEBC SERÁ MANTENER LA ESTABILIDAD DE PRECIOS.

L'OBJECTIF PRINCIPAL DU SEBC EST DE MAINTENIR LA STABILITÉ DES PRIX.

L'OBBIETTIVO PRINCIPALE DEL SEBC È IL MANTENIMENTO DELLA STABILITÀ DEI PREZZI.

HET HOOFDDOEL VAN HET ESCB IS HET HANDHAVEN VAN PRIJSSTABILITEIT.

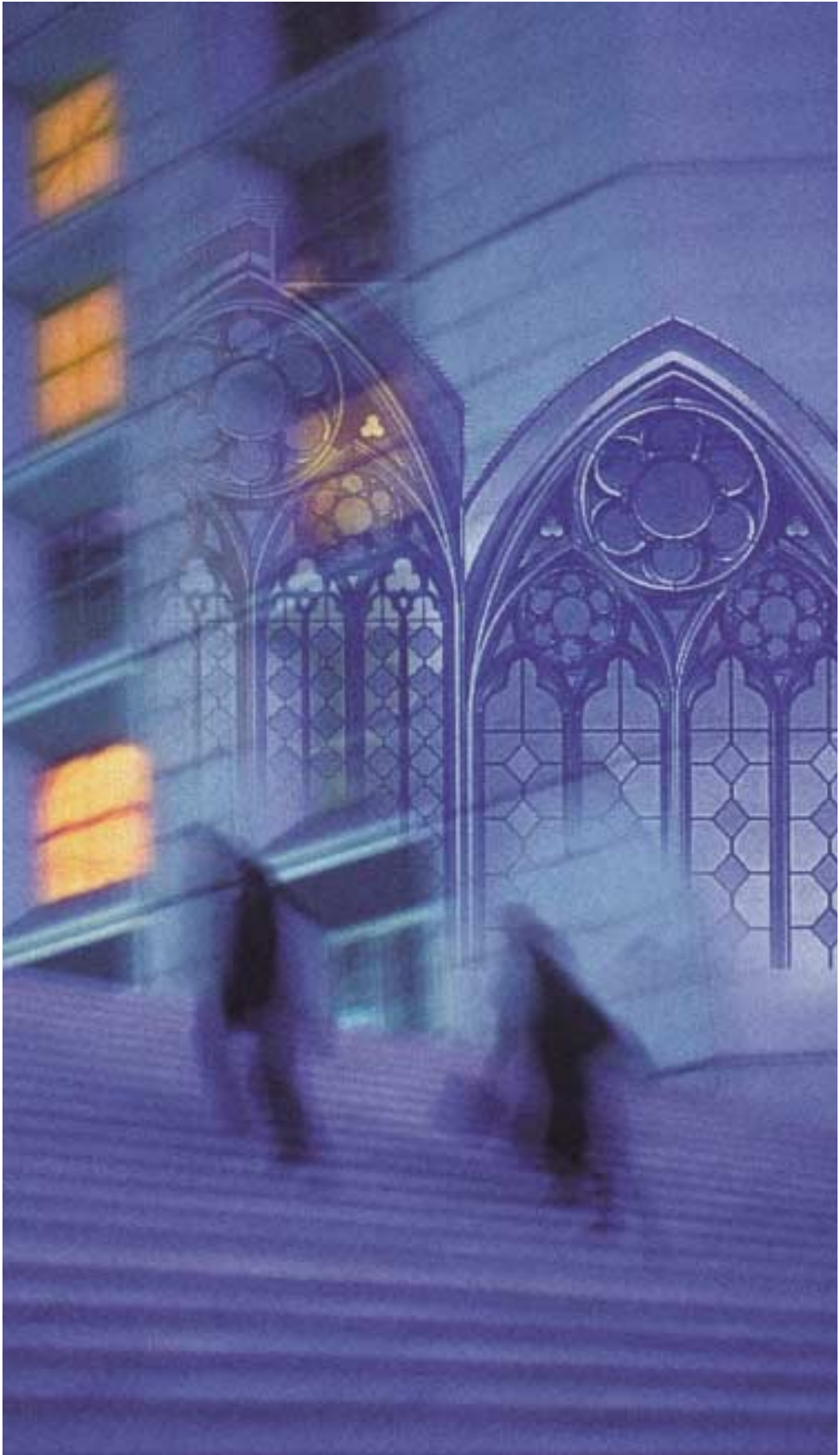
O OBJECTIVO PRIMORDIAL DO SEBC É A MANUTENÇÃO DA ESTABILIDADE DOS PREÇOS.

EKPJ:N ENSISIJAISENA TAVOITTEENA ON PITÄÄ YLLÄ HINTATASON VAKAUTTA.

HUVUDMÅLET FÖR ECBS SKALL VARA ATT UPPRÄTTHÅLLA PRISSTABILITET.

För att underlätta för allmänheten att avgöra om den gemensamma penningpolitiken är framgångsrik har ECB tillkännagett en noggrann definition av sitt huvudmål. Prisstabiliteten har definierats som att konsumentprisökningen på årsbasis skall vara lägre än 2 %.

Det är ett välkänt faktum att prisutvecklingen på kort sikt inte fullt ut kan kontrolleras med penningpolitik eftersom det tar tid innan den får effekt på prisnivån. På kort sikt påverkas priserna av en rad andra faktorer t. ex. svängningar i råvarupriser eller förändringar av indirekta skatter. Därför är målet att prisnivån skall hållas stabil på medellång sikt. Säsongsvariationer och andra kortsiktiga effekter skall inte ses som en avvikelse från målet för prisstabilitet.

5

OBEROENDE | ECB:s ställning

För att en centralbank ska vara framgångsrik måste den vara oberoende. I enlighet med bestämmelserna i Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen skall Eurosystemet vara fullständigt oberoende när det utför sina uppgifter. Varken ECB, de nationella centralbankerna i Eurosystemet eller någon medlem av deras beslutande organ skall begära eller ta emot instruktioner från något annat organ. Gemenskapsinstitutionerna, gemenskapsorganen och medlemsstaternas regeringar förbinder sig att respektera denna princip och att inte söka påverka medlemmarna av ECB:s eller de nationella centralbankernas beslutande organ.

Eurosystemet har alla instrument och all nödvändig kompetens för att genomföra en effektiv penningpolitik. Eurosystemet får inte bevilja några lån till gemenskapsorgan eller nationella myndigheter. Detta ger ytterligare skydd mot politisk inblandning.

ECB:s budget är fristående från Europeiska gemenskapens. Detta håller ECB:s administration och budget skild från gemenskapens ekonomiska intressen.

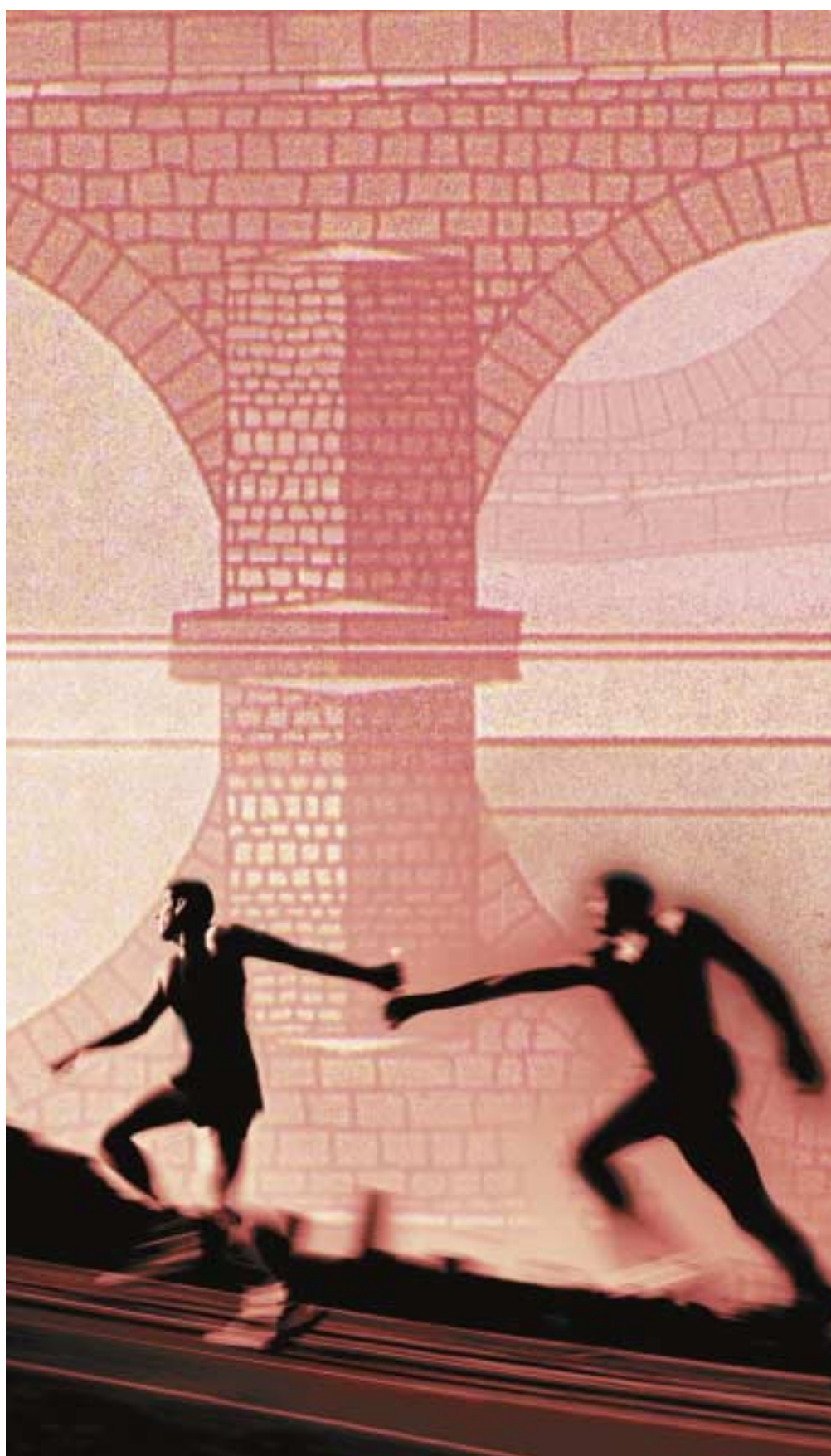
ECB:s kapital kommer inte från Europeiska gemenskapen utan från de nationella centralbankerna som har tecknat och betalat in detta kapital. Andelens storlek bestäms för varje nationell centralbank av hur stor medlemsstatens del är av Europeiska unionens (EU) bruttonationalprodukt (BNP) och hur stor dess folkmängd är i förhållande till EU:s.

Ledamöterna i ECB:s beslutande organ har långa mandatperioder och kan endast avsättas om de begår ett allvarligt tjänstefel eller är oförmögna att utföra sina uppgifter.

På det internationella planet finns överenskommelser för ECB:s representation i Internationella valutafonden (IMF), som är en viktig del i det internationella monetära systemet, och i Organisationen för ekonomiskt samarbete mellan industrialiserade länder (OECD). ECB:s deltagande har som enda syfte att utbyta information. På det sättet respekteras alltså ECB:s oberoende till fullo.

6

ÖPPENHET | Trovärdighet och ansvarighet

För att bevara sin trovärdighet måste en oberoende centralbank vara öppen och tydlig i sitt agerande. Banken skall också vara redovisningsskyldig till demokratiska institutioner. Utan att inskränka ECB:s oberoende föreskrivs exakta rapporteringsskyldigheter för ECB i Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen.

Varje vecka offentliggör ECB en konsoliderad veckobalansräkning för Eurosystemet. Denna visar Eurosystemets monetära och finansiella transaktioner under den föregående veckan. ECB skall minst en gång per kvartal offentliggöra rapporter om ECBS verksamhet. Banken skall även upprätta en årsrapport över verksamheten och om penningpolitiken för föregående och innevarande år och lägga fram den till Europaparlamentet, Europeiska unionens råd, Europeiska kommissionen och Europeiska rådet. ECB:s publikationer kan beställas men finns också på ECB:s webbplats. Webbplatsen innehåller alla ECB:s publikationer liksom länkar till webbplatserna för de 15 nationella centralbankerna i EU.

Europaparlamentet kan hålla en allmän debatt om ECB:s årsrapport. ECB:s ordförande och de andra ledamöterna i direktionen kan, på begäran av Europaparlamentet eller på eget initiativ, lägga fram sina synpunkter för behöriga kommittéer vid Europaparlamentet. Sådana utfrågningar äger i allmänhet rum varje kvartal.

ECB har åtagit sig att gå längre i sin rapportering än vad som fastställs i fördraget. Ordföranden förklarar skälen till ECB-rådets beslut vid en presskonferens omedelbart efter det första mötet varje månad. Ytterligare uppgifter om ECB-rådets syn på den ekonomiska situationen och utsikterna för prisutvecklingen publiceras i ECB:s månadsrapport som finns på de elva officiella europeiska gemenskapsspråken.

En ledamot av Europeiska kommissionen får närvara vid ECB-rådets och Allmänna rådets sammanträden men har inte rösträtt. Som regel representeras kommissionen av den kommissionär som är ansvarig för ekonomiska och finansiella frågor.

ECB har ett ömsesidigt utbyte med EU-rådet. Å ena sidan får EU-rådets ordförande närvara vid ECB-rådets och Allmänna rådets sammanträden. Han kan framföra frågor som skall diskuteras i ECB-rådet, men har inte rösträtt. Å andra sidan inbjuds ECB:s ordförande att närvara vid EU-rådets sammanträden när man diskuterar ärenden som rör ECBS mål och uppgifter. Förutom de officiella och de mer informella mötena i Ekofin-rådet (möten mellan EU:s ekonomi- och finansministrar) deltar ECB:s ordförande också i sammanträdena i Eurogruppen (möten mellan ekonomi- och finansministrarna från länderna i euroområdet). Centralbankscheferna för de nationella centralbankerna deltar i de informella Ekofin-mötena.

ECB och de nationella centralbankerna i EU är också representerade i Ekonomiska och finansiella kommittén, ett rådgivande gemenskapsorgan som behandlar ett stort antal europeiska ekonomiska frågor.

7

VERKTYGSLÅDA | Strategi och instrument

I den penningpolitiska strategin fastställs hur ECB ska uppfylla sitt huvudmål.

ECB-rådet har valt en penningpolitisk strategi som, så långt som möjligt, överensstämmer med de strategier som de nationella centralbankerna följde före Monetära unionen. Samtidigt ger lanseringen av euron en helt ny situation. Man måste ta hänsyn till detta när penningpolitiken utformas.

Strategin vilar på två pelare.

Första pelaren

En framträdande roll för penningmängden. Detta framgår genom att ett referensvärde för penningmängdstillväxten i ett brett perspektiv tillkännages och inflation ses som resultatet av att för mycket pengar "jagar" ett begränsat utbud av varor och tjänster. Penningmängdsmåttet M3 beräknas genom att lägga samman kontanter i omlopp, kortfristig inlåning i kreditinstitut (och andra finansinstitut), och räntebärande säkerheter som utfärdas av dessa institut. Referensvärdet för M3-tillväxt (sedan 1999: 4½%) skall vara till hjälp för ECB-rådet att analysera och presentera den information som penningmängdsmåttet ger på ett sätt som erbjuder en sammanhängande och trovärdig vägledning för penningpolitiken.

Andra pelaren

En bred analys av utsikterna för framtida prisutveckling och hoten mot prisstabilitet i euroområdet. Vid denna uppskattning används ett stort antal ekonomiska indikatorer som ger information om den framtida prisutvecklingen. Exempel på sådana indikatorer är löner, växelkurser, långa räntor, olika mått på ekonomisk aktivitet, finanspolitiska indikatorer, pris- och kostnadsindex samt enkäter bland företag och konsumenter.

Sammantaget garanterar de två pelarna i ECB:s strategi att den monetära, finansiella och ekonomiska utvecklingen noga övervakas och analyseras. Denna omfattande analys gör det möjligt för ECB att sätta sina räntor på de nivåer som bäst bevarar prisstabiliteten. Genom att bevara eurons köpkraft på detta sätt stöder ECB:s penningpolitik också eurons växelkurs mot andra valutor. Växelkursen är dock inte i sig själv ett penningpolitiskt mål.

För att uppnå sitt huvudmål att bevara prisstabiliteten har Eurosystemet ett antal penningpolitiska instrument. Syftet med dessa är att påverka marknadsräntorna, styra likviditetssituationen i banksystemet och ange den allmänna riktningen för penningpolitiken. Penningpolitiken utformas av ECB-rådet. Verkställandet är i stor utsträckning decentraliserat och de flesta transaktioner utförs av de nationella centralbankerna.

De viktigaste instrumenten

De **huvudsakliga refinansieringstransaktionerna** används för att förse banksystemet med tillräcklig likviditet och för att ge signaler om den penningpolitiska inriktningen. De utförs en gång i veckan och har en förfallotid på två veckor.

De **långfristiga refinansieringstransaktionerna** är också transaktioner för att tillföra likviditet men utförs en gång i månaden med en förfallotid på tre månader.

Dessutom erbjuds två **stående faciliteter**. Dessa skall tillhandahålla och dra in likviditet över natten. Räntorna på dessa stående faciliteter ger utrymme för en "korridor" för svängningarna i dessa s.k. dagslåneräntor.

- **Utlåningsfaciliteten** gör det möjligt för motparten (dvs. finansinstitut som t.ex. banker) att mot godkänd säkerhet få tillgång till likviditet från Eurosystemet över natten.
- **Inlåningsfaciliteten** används av motparter för att göra insättningar i Eurosystemet över natten.

Finjusterande transaktioner kan utföras vid behov för att hantera likviditetssituationen på marknaden och styra räntorna. Ett specifikt mål med dessa är att utjämna ränteeffekter som uppstått genom oförutsedda likviditetssvängningar på marknaden.

De krav på **minimireserver** (kassakrav) som ECB ställer på kreditinstitut har till syfte att stabilisera centralbankernas efterfrågan på pengar. Kreditinstitut måste hålla en viss procentuell andel av sin kundinlåning på ett inlåningskonto i Eurosystemet. Detta stabiliserar i sin tur marknadsräntorna.

EUROSYSTEMET

Refinansierings-
transaktioner

Utlåningsfacilitet

Finjusterande
transaktioner

Inlånings-
facilitet

Minimireserver
(kassakrav)

KREDITINSTITUT

Lån och krediter

Inlåning

HUSHÅLL OCH FÖRETAG

○○○○○○○○○▷ = likviditetsflöde

Den verkliga ryggraden i euroområdet gemensamma penningmarknad är betalningssystemet Target (Trans-European Automated Real-time Gross settlement Express Transfer system) som knyter samman 15 nationella betalningssystem – ett i var och en av EU:s medlemsstater och ECB:s betalningsmekanism. Detta gör det möjligt att överföra stora belopp från en del av Europeiska unionen till den andra på några minuter, om inte sekunder.

Target-systemet har förenklats utvecklingen av en gemensam penningmarknad inom Europa och behandlar varje dag gränsöverskridande betalningar till ett värde av mer än 450 miljarder euro. Om man därtill lägger de inhemska betalningarna stiger siffran till över 1,5 biljoner euro. Target har visat sig vara en säker och tillförlitlig mekanism och är nu utan tvekan det viktigaste betalningssystemet i Europa och ett av de tre största i världen.

ORDLISTA | Förklaring av nyckelord

Centralbank: en institution som genom en rättsakt givits i uppdrag att sköta penningpolitiken i ett visst område.

Deflation: en process där den allmänna prisnivån stadigt faller under längre tid. Om priserna förväntas fortsätta att falla uppskjuts beslut om inköp av varor i avvaktan på att priserna skall falla ytterligare. Detta kan leda till ännu lägre priser och slutligen till en nedåtgående spiral i den ekonomiska cykeln. Sjunkande priser i vissa sektorer i ekonomin, beroende på teknisk utveckling eller ökad konkurrens, skall inte betraktas som deflation.

ECB:s allmänna råd: är ett av ECB:s tre beslutande organ. Allmänna rådet består av ECB:s ordförande, vice ordförande och alla EU:s centralbankschefer.

ECB:s direktion: är ett av ECB:s tre beslutande organ. Direktionen består av ECB:s ordförande, vice ordförande och fyra andra ledamöter.

ECB-rådet: är ECB:s högsta beslutande organ. ECB-rådet består av alla ledamöterna i ECB:s direktion samt av cheferna för de nationella centralbankerna i de av EU:s medlemsstater som infört euron.

Ekofin: se EU-rådet.

Ekonomiska och finansiella kommittén (EFK): ett rådgivande gemenskapsorgan som upprättades vid starten av etapp tre av Ekonomiska och monetära unionen. EU:s medlemsstater, Europeiska kommissionen och Europeiska centralbanken (ECB) skall var och en utnämna högst två medlemmar i EFK.

Ekonomiska och monetära unionen (EMU): I fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen fastställs genomförandet av Ekonomiska och monetära unionen i tre etapper. Etapp ett av EMU inleddes den 1 juli 1990 och avslutades den 31 december 1993. Den handlade huvudsakligen om att avveckla alla inre hinder för den fria rörligheten för kapital inom Europeiska unionen. Etapp två av EMU inleddes den 1 januari 1994, och innebar bl.a. att Europeiska monetära institutet upprättades, de nationella centralbankerna förbjöds finansiera den offentliga sektorn samt att alltför stora underskott i de offentliga finanserna skulle undvikas. Etapp tre inleddes den 1 januari 1999 då Eurosystemet övertog ansvaret för penningpolitiken, växelkursen för de deltagande valutorna fastställdes genom den oåterkalleliga låsningen av växelkursen och euron infördes.

Etapp tre: se **Ekonomiska och monetära unionen (EMU)**.

EU-rådet: ett organ bestående av företrädare för medlemsstaternas regeringar, vanligtvis de ministrar som ansvarar för de frågor som behandlas (därför ofta kallat ministerrådet). EU-rådets möten i dess sammansättning bestående av finans- och ekonomiministrarna kallas ofta för Ekofin-rådet.

Euro: namnet på den europeiska valutan i enlighet med EU-rådets beslut vid mötet i Madrid den 15 och 16 december 1995 att användas istället för beteckningen ECU.

Eurogruppen: en informell grupp bestående av ekonomi- och finansministrarna i de av EU:s medlemsstater som ingår i euroområdet. Vid möten i Eurogruppen diskuterar ministrarna frågor som berör det delade ansvaret för den gemensamma valutan. Europeiska kommissionen och Europeiska centralbanken (ECB) inbjuds att delta i dessa möten. Eurogruppen träffas i allmänhet omedelbart före ett normalt Ekofin-möte.

Europaparlamentet: består av 626 ledamöter som representerar medborgarna i EU:s medlemsstater. Parlamentet är en del av EU:s lagstiftningsprocess men dess befogenheter varierar beroende på vilket lagstiftningsförfarande som används. Vad gäller EMU har parlamentet huvudsakligen rådgivande befogenheter. Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen anger emellertid vissa förfaranden för ECB:s demokratiska ansvarighet inför parlamentet (föreläggande av årsrapport, allmänna debatter om penningpolitiken och utfrågningar inför de behöriga parlamentsutskotten).

Europeiska centralbanken (ECB): upprättades den 1 juni 1998 och ligger i Frankfurt am Main. ECB är en egen juridisk person. Banken skall säkerställa att de uppgifter som tilldelats Eurosystemet och det europeiska centralbankssystemet (ECBS) utförs antingen av ECB eller de nationella centralbankerna.

Europeiska centralbankssystemet (ECBS): består av ECB och de nationella centralbankerna i alla EU:s 15 medlemsstater.

Europeiska kommissionen (Europeiska gemenskapernas kommission): är den institution inom Europeiska gemenskapen som ser till att Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen tillämpas. Kommissionen utarbetar gemenskapspolitiken, föreslår gemenskapslagstiftning och har befogenheter på särskilt angivna områden. På det ekonomisk-politiska området rekommenderar kommissionen allmänna riktlinjer för den ekonomiska politiken i gemenskapen och rapporterar till EU-rådet om den ekonomiska utvecklingen och politiken. Kommissionen övervakar de offentliga finanserna inom ramen för multilateral övervakning och överlämnar rapporter till EU-rådet. Kommissionen består av 20 ledamöter, två från vardera Tyskland, Spanien, Frankrike, Italien och Förenade kungariket (Storbritannien) och en från var och en av de övriga medlemsstaterna.

Europeiska monetära institutet (EMI): EMI var en institution som upprättades vid starten av Europeiska monetära unionens (EMU) andra etapp (1 januari 1994) för en begränsad period. EMI:s huvuduppgifter var att stärka samarbetet mellan de nationella centralbankerna och samordningen av medlemsstaternas penningpolitik samt förbereda för etapp tre av EMU. EMI upphörde att existera 1 juni 1998.

Europeiska rådet: ger Europeiska unionen den nödvändiga stimulansen för dess utveckling och fastställer dess allmänna politiska riktlinjer. Det består av medlemsländernas stats- eller regeringschefer och kommissionens ordförande (se också [EU-rådet](#)).

Eurosystemet: omfattar ECB och de nationella centralbankerna i de av EU:s medlemsländer som infört euron i etapp tre av EMU.

Finjusterande transaktioner: öppna marknadsoperationer som utförs vid behov av Eurosystemet huvudsakligen för att hantera oväntade likviditetsrörelser på marknaden.

Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen: Fördraget undertecknades i Rom den 25 mars 1957 och trädde i kraft den 1 januari 1958. Därigenom upprättades Europeiska ekonomiska gemenskapen (EEG) och fördraget kallas ofta Romfördraget. Fördraget om Europeiska unionen undertecknades i Maastricht (därför ofta kallat Maastrichtfördraget) den 7 februari 1992 och trädde i kraft den 1 november 1993. Det är en ändring av Romfördraget, som nu officiellt heter Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen. Fördraget om Europeiska unionen har därefter ändrats och utvecklats genom Amsterdamfördraget. Detta fördrag undertecknades den 2 oktober 1997 och trädde i kraft den 1 maj 1999. Regeringskonferensen år 2000 avslutades i och med undertecknandet av Nicefördraget den 26 februari 2001. När det nya fördraget ratificerats och träder i kraft kommer Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen och Fördraget om Europeiska unionen ånyo att ha ändrats.

Inflation: är en utveckling där penningvärdet faller och detta visar sig i en fortlöpande höjning av den allmänna prisnivån.

(Se även [Deflation](#) och [Prisstabilitet](#).)

Internationella valutafonden (IMF): en internationell organisation med säte i Washington, D.C. och med 184 medlemsländer (2002). Denna organisation upprättades ursprungligen 1946 i syfte att främja ett internationellt monetärt samarbete, växelkursstabilitet, ekonomisk tillväxt och hög sysselsättning samt hjälpa medlemsländerna att korrigera obalanser i betalningsbalansen.

Kassakrav (minimireserver): kravet på kreditinstitut att hålla inlåning på ett konto i centralbanken. Kassakravet för varje institut beräknas som en viss procentsats av inlåningen från kunder andra än bankkunder hos detta institut.

Konvergenskriterier: ett antal ekonomiska villkor som måste uppfyllas av EU:s medlemsstater innan dessa kan bli en del av euroområdet. Dessa kriterier, ofta kallade Maastrichtkriterierna, innebär att landet lyckats uppnå låg inflation, sunda offentliga finanser, stabila växelkurser och låga och stabila räntor. Kriterierna är fastställda i Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen och i protokoll som bifogats fördraget.

Kreditinstitut: "ett företag vars verksamhet består i att från allmänheten ta emot insättningar eller andra återbetalbara medel och att bevilja krediter för egen räkning" (artikel I i första banksamordningsdirektivet (77/780/EEG)). Banker och sparbanker är de vanligast förekommande typerna av kreditinstitut.

Likviditet: hur snabbt och enkelt en finansiell tillgång kan omvandlas till kontanta medel eller användas för att betala en skuld. Kontanter är alltså en i hög grad likvid tillgång. Inlåning i bank är mindre likvid ju längre förfallotiden är. "Likviditet" är ofta synonymt med pengar.

M3: Det breda penningmängdsmåttet M3 har definierats av ECB som utelöpande sedlar och mynt plus fordringar som hemmahörande i euroområdet (andra än den offentliga sektorn) har på penningutfärdande institut i euroområdet i form av inlåning över natten, inlåning med överenskommen löptid upp till två år, inlåning med uppsägningstid upp till tre månader, repoavtal, penningmarknadsfonder och penningmarknadspapper samt skuldförbindelser med en löptid på upp till två år. ECB-rådet har tillkännagett ett referensvärde för M3-ökningen.

Maastrichtkriterierna: se [Konvergenskriterier](#).

Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD): OECD (med säte i Paris) grundades 1961 som efterträdare till Organisationen för europeiskt ekonomiskt samarbete (OEEC). Organisationen omfattar 29 medlemsländer (2001) och är främst ett forum där regeringarna kan diskutera, utveckla och förbättra den ekonomiska och sociala politiken.

46

Pengar: ett allmänt accepterat betalningsmedel. Det kan vara i form av t.ex. sedlar eller mynt eller enheter i form av elektroniska förbetalda kort. Även kortfristig inlåning hos kreditinstitut kan tjäna som pengar. Enligt ekonomisk teori tjänar pengar tre syften: 1) som beräkningsenhet, 2) betalningsmedel och 3) värdeenhet eller värdemätare. En centralbank har ansvaret för att dessa funktioner fungerar optimalt och gör det genom att se till att prisstabilitet upprätthålls.

Penningmängdsmått (t.ex. M1, M2, M3): kan definieras som sedlar och mynt i omlopp plus utestående belopp av vissa av finansinstitutens skulder, nämligen sådana skulder som är likvida i bred bemärkelse.

Penningmarknad: en marknad där kortfristiga medel upplånas, investeras, säljs och köps. De instrument som används har i allmänhet en ursprunglig löptid på upp till ett år.

Penningpolitik: termen penningpolitik avser åtgärder som centralbanker vidtar med dem till buds stående instrument för att uppnå sina mål (t.ex. bibehålla prisstabilitet).

Prisstabilitet: prisstabilitet har av ECB-rådet definierats så att konsumentprisökningarna på årsbasis skall ligga under 2 %. Varken långvarig inflation eller deflation överensstämmer med denna definition av prisstabilitet.

Target (Trans-European Automated Real-time Gross settlement Express Transfer system – Transeuropeiskt automatiserat system för bruttoavveckling av expressbetalningar i realtid):

ett betalningssystem bestående av femton nationella system för bruttoavveckling i realtid (RTGS) och ECB:s betalningsmekanism. RTGS-system gör det möjligt att behandla och avveckla betalningarna var för sig i realtid. I Target är de nationella RTGS-systemen sammankopplade så att gränsöverskridande betalningar redan samma dag kan utföras inom hela Europeiska unionen.

Valutamarknadsoperationer: köp och försäljning av utländsk valuta. Vad gäller Eurosystemet betyder det köp och försäljning av andra valutor mot euro.

Adresser

Europeiska centralbanken

Kaiserstrasse 29
60311 Frankfurt am Main
Tfn. +49 69 1344-0
www.ecb.int

Belgien

Nationale Bank van België/Banque
Nationale de Belgique
de Berlaimontlaan 14
boulevard de Berlaimont 14
1000 Brussel
1000 Bruxelles
Tfn. +32 2 221 21 11
www.bnb.be

Danmark

Danmarks Nationalbank
Havnegade 5
1093 København K
Tfn. +45 33 63 63 63
www.nationalbanken.dk

Finland

Finlands Bank
Snellmansplatsen
00101 Helsingfors
Tfn. +358 9 1831
www.bof.fi

Frankrike

Banque de France
39, rue Croix-des-Petits-Champs
75049 Paris Cedex 01
Tfn. +33 1 42 92 42 92
www.banque-france.fr

Förenade kungariket/Storbritannien

Bank of England
Threadneedle Street
London EC2R 8AH
Tfn. +44 20 7601 4444
www.bankofengland.co.uk

Grekland

Bank of Greece
21 E. Venizelos Avenue
10250 Athens
Tfn. +30 10 320 1111
www.bankofgreece.gr

Irland

Central Bank of Ireland
Dame Street
Dublin 2
Tfn. +353 1 671 6666
www.centralbank.ie

Italien

Banca d'Italia
Via Nazionale 91
00184 Roma
Tfn. +39 06 47921
www.bancaditalia.it

Luxemburg

Banque centrale du Luxembourg
2, boulevard Royal
2983 Luxembourg
Tfn. +352 4774-1
www.bcl.lu

Nederländerna

De Nederlandsche Bank
Westeinde 1
1017 ZN Amsterdam
Tfn. +31 20 524 91 11
www.dnb.nl

Portugal

Banco de Portugal
148, Rua do Comércio
1101 Lisboa
Tfn. +351 21 313 00 00
www.bportugal.pt

Spanien

Banco de España
Calle Alcalá 50
28014 Madrid
Tfn. +34 91 3385000
www.bde.es

Sverige

Sveriges riksbank
Brunkebergstorg 11
103 37 Stockholm
Tfn. +46 87 87 00 00
www.riksbank.se

Tyskland

Deutsche Bundesbank
Wilhelm-Epstein-Strasse 14
60431 Frankfurt am Main
Tfn. +49 69 95 66-1
www.bundesbank.de

Österrike

Oesterreichische Nationalbank
Otto-Wagner-Platz 3
1090 Wien
Tfn. +43 1 40420-0
www.oenb.co.at

Utgivare:
© Europeiska centralbanken (ECB)
Frankfurt am Main, 2002

Formgivning:
Heimbüchel PR Kommunikation und Publizistik GmbH, Köln

Fotografier:
Claudio Hils
Martin Joppen
John van de Meent
Rob Meulemans
Marcus Thelen

Litografi:
Konzept Verlagsgesellschaft, Frankfurt am Main

Tryckeri:
Kern & Birner GmbH & Co., Frankfurt am Main

ISBN: 92-9181-142-4 (SV)

DEN EUROPÆISKE CENTRALBANK
EUROPÄISCHE ZENTRALBANK
ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ
EUROPEAN CENTRAL BANK
BANCO CENTRAL EUROPEO
BANQUE CENTRALE EUROPÉENNE
AN BANC CEANNAIS EORPACH
BANCA CENTRALE EUROPEA
EUROPESE CENTRALE BANK
BANCO CENTRAL EUROPEU
EUROOPAN KESKUSPANKKI
EUROPEISKA CENTRALBANKEN